

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtru[m] sacramenta nouæ legis sint causa gratiæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

De principali effectu sacramentorum, qui est gratia, in sex articulos diuisa.

D E inde considerandum est de effectu sacramentorum. Et primo de effectu eorum principali, qui est gratia. Secundo, de effectu secundario, qui est character.

¶ Circa primum quæruntur sex.

¶ Primo, vtrum sacramenta nouæ legis sint causæ gratiæ?

¶ Secundo, vtrum gratia sacramentalis aliquid addat super gratiam virtutum & donorum?

¶ Tertio, vtrum sacramenta contineant gratiam?

¶ Quarto, vtrum sit in eis aliqua virtus ad causandum gratiam?

338 ¶ Quinto, vtrum talis virtus in sacramentis deriuetur à passione Christi?

¶ Sexto, vtrum sacramenta veteris legis, gratiam causarent?

ARTIC. I.

Vtrum sacramenta sint causa gratiæ?

AD primum sic proceditur. Videtur, quod sacramenta non sint causa gratiæ. Non enim idem videtur esse signum & causa, eo quod ratio signi videtur magis effectui competere. Sed sacramentum est signum gratiæ, Non igitur est causa eius.

¶ 2 Præterea, Nullum corporale agere potest in rem spiritualem, eo quod agens honorabilius est patiente: vt Aug. dicit * 12. super Gen. ad litterā. Sed subiectū gratiæ est mens hominis, quæ est res spiritalis. Non ergo sacramenta possunt gratiam causare.

¶ 3 Præterea, illud quod est proprium Dei, non debet alicui creaturæ attribui. Sed causare gratiam est proprium Dei, secundum illud Psal. 83. Gratiam & gloriam dabit Dominus. Cum ergo sacramenta consistant in quibusdam verbis & rebus creatis, non videtur quod possint gratiam causare.

SED contra est, quod August. † dicit super Ioan. quod

inf. ar. 6.
 q. 64.
 a. 1. q. 3.
 d. 40. a. 3
 q. 4. d. 1.
 q. 1. et 4.
 4. q. 1. q.
 ar. 5. q. 1.
 et 4. con.
 ca. 57. q.
 74. princ.
 q. col. 2.
 in princ.
 et ver. q.
 27. a. 4. et
 quol. 12.
 ar. 15.
 * li. 12. c.
 15. in me.
 to. 3.
 tra. 80. a.
 med. to. 9

quoddam aqua baptismalis corpus tangit, & cor abluat, Sed cor non abluatur nisi per gratiam. Ergo causat gratiam, & pari ratione alia ecclesiæ sacramenta.

RESPONDEO dicendum, quod necesse est dicere sacramenta nouæ legis, per aliquem modum gratiam causare. Manifestum est enim, quod per sacramenta nouæ legis, homo Christo incorporatur; sicut de baptismo dicit Apost. ad Galat. 3. Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non autem efficitur homo membrum Christi, nisi per gratiam. Quidam tamen dicunt, quod non sunt causa gratiæ aliquid operando, sed quia Deus sacramentis adhibitis, in anima gratiam operatur. Et ponunt exemplum de illo, qui afferens denarium plumbeum, accipit centum libras ex Regis ordinatione: non quod denarius ille aliquid operetur ad habendum prædictæ pecuniæ quantitatem, sed hoc operatur sola voluntas Regis. Vnde & Bernardus † dicit in quodam sermone de cœna Domini, Sicut inuestitur Canonicus per librum, Abbas per baculum, Episcopus per anulum: sic diuisiones gratiarum diuersæ, sunt traditæ sacramentis.

*in ser. de
cœna, ar
te me. il-
lius.*

Sed si quis recte consideret, iste modus non transcendit rationem signi. Nam denarius plumbeus non est nisi quoddam signum regiæ ordinationis de hoc, quod pecunia recipiatur ab illo. Similiter liber est quoddam signum, quo designatur traditio canonatus. Secundum hoc igitur sacramenta nouæ legis nihil plus essent, quàm signa gratiæ: cum tamen ex multis sanctorum auctoritatibus habeatur, quod sacramenta nouæ legis non solum significant, sed causant gratiam.

Et ideo aliter dicendum, quod duplex est causa, agens, principalis & instrumentalis. Principalis quidem operatur per virtutem suæ formæ, cui assimilatur effectus: sicut ignis suo calore calefacit. Et hoc modo nihil potest causare gratiam nisi Deus: quia gratia nihil est aliud, quàm quædam participata similitudo diuinæ naturæ, secundum illud 2. Pet. 1. Magna nobis

&

& pretiosa promissa donauit, vt diuinæ simus con-
sortes naturæ. Causa vero instrumentalis non agit
per virtutem suæ formæ, sed solum per motum, quo
mouetur à principali agente. Vnde effectus non af-
similatur instrumento, sed principali agenti: sicut le-
ctus non assimilatur securi, sed arti quæ est in mente
artificis. Et hoc modo sacramenta nouæ legis gratiã
causant. Adhibentur enim ex diuina ordinatione ho-
minibus, ad gratiam in eis causandam. Vnde Aug.* di-
cit 19. contra Faustum, Hæc omnia, scilicet sacramen-
talia, sunt & transeunt: virtus tamen, scilicet Dei,
quæ per ista operatur, iugiter manet. Hoc autem
proprie dicitur instrumentum, per quod aliquis ope-
ratur. Vnde & Tit. 3. dicitur, Saluos nos fecit per la-
uacrum regenerationis.

6. 19. in
prim. to. 6

Ad primum ergo dicendum, quod causa principalis
non proprie potest dici signum effectus, licet occul-
ti, etiam si ipsa sit sensibilis & manifesta. Sed causa
instrumentalis si sit manifesta, potest dici signum ef-
fectus occulti: eo quod non solum est causa, sed etiã
quodammodo effectus, in quantum mouetur à princi-
pali agente. Et secundum hoc sacramenta nouæ legis,
simul sunt causæ & signa: & inde est quod sicut com-
muniter dicitur, efficiunt quod figurant. Ex quo etiã
patet quod habent perfecte rationem sacramenti, in
quantum ordinantur ad aliquid sacrum non solum
per modum signi, sed etiam per modum causæ.

Ad secundum dicendum, quod instrumentum habet
duas actiones. Vnam instrumentalem, secundum quam
operatur non in virtute propria, sed in virtute prin-
cipalis agentis. Aliam autem habet actionem pro-
prium, quæ competit sibi secundum propriam for-
mam: sicut securi cõpetit scindere ratione suæ acui-
tatis; facere autem lectum, in quantum est instrumen-
tum artis. Non autem perficit instrumentalem actio-
nem, nisi exercendo actionem propriam: scindendo
enim facit lectum. Et similiter sacramenta corpora-
lia, per propriam operationem, quam exercent circa

cor-

corpus, quod tangunt; efficiunt operationem instrumentalem ex virtute diuina circa animam: sicut aqua baptismi abluendo corpus secundum propriam virtutem, abluit animam, in quantum est instrumentum virtutis diuinæ: nam ex anima & corpore vnum fit. Et hoc est quod Aug.* dicit, quod corpus tangit, & cor abluit.

loc. cit in arg. sed contra.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit de eo, quod est causa gratiæ per modum principalis agentis. Hoc enim est proprium Dei, vt dictum est*.

in co ar.

ARTIC. II.

Vtrum gratia sacramentalis aliquid addat super gratiam virtutum & donorum?

339

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod gratia sacramentalis non addat aliquid super gratiam virtutum & donorum. Per gratiam enim virtutum & donorum perficitur anima sufficienter, & quantum ad essentiam animæ, & quantum ad potentias eius, vt patet ex his, quæ in secunda parte* dicta sunt. Sed gratia ordinatur ad animæ perfectionem. Ergo gratia sacramentalis non potest aliquid addere super gratiam virtutum & donorum.

inf q. 72. a. 7. ad 2. q. 4. di. 7. q. 2. a. 2. q. 3. Et d. 17. q. 1. a. 4. q. 5. p. 2. q. 10. a. 3. et 4.

¶ 2 Præterea, Defectus animæ ex peccatis causantur. Sed omnia peccata sufficienter excluduntur per gratiam virtutum & donorum: quia nullum est peccatum quod non contrarietur alicui virtuti. Gratia ergo sacramentalis, cum ordinetur ad defectus animæ tollendos, non potest aliquid addere super gratiam virtutum & donorum.

¶ 3 Præterea, Omnis additio vel subtractio in formis, variat speciem: vt dicitur 3. Metaph. Si ergo gratia sacramentalis addat aliquid super gratiam virtutum & donorum, sequitur quod æquiuoce dicatur gratia. Et sic nihil certum nobis ostenditur ex hoc, quod sacramenta dicuntur gratiam causare.

18. te. 10. to. 3.

Sed contra est, quod si gratia sacramentalis non addit aliquid super gratiam donorum & virtutum, frustra sacramenta habentibus & dona & virtutes con-